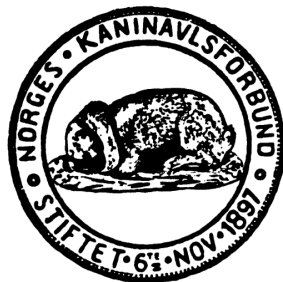

Kaniner om vinteren

Hva må du passe på når kaninen er ute i kulden?

En kaninholder må vurdere hva hver enkelt kanin har behov for i kaldt vær.

Dette bør du tenke på

Hva tåler kaninen av kulde?

Det er vanskelig å sette en eksakt nedre temperaturgrense for kaniner som holdes ute i vinterhalvåret. Regn, fuktig snø og sterk vind kan virke mye mer avkjølende enn minus 10 grader i stille og tørt vær. I de fleste tilfellene har kaninene det best ute. Luftkvaliteten er mye bedre, og smittetrykket lavere når det er kjølig. Eksponering for kulde er i seg selv antatt å være helsefremmende, med forsterket immunforsvar og redusert stress. Forutsatt at man tilrettelegger for å mestre de kalde omgivelsene.

Det er viktig å sikre god ventilasjon i dyrerommet selv om det er kaldt ute. Hvis det blir kaldt i stallen, må man passe på at vannet ikke fryser og/eller sørge for at andre kilder til væske er tilgjengelig. For mer utdypende info om kaniner anbefales det å lese «Veileder om hold av kanin som husdyr» utgitt av Norges Kaninavlsforbund [2].

Tilvenning til kaldere vær er viktig

Kaniner som skal gå ute hele eller store deler av døgnet i kaldt vær, må være tilvendt dette. Det er viktig at dyrene er i normalt hold og får godt fôr. Kaldt vær fører til økt forbrenning hos dyret. Da er det viktig med tilgang på rikelig med fôr for å unngå at kaninen taper vekt. En kanin som ikke mestrer kulde over tid vil tape seg i vekt, så det er viktig å veie sine dyr så man har god oversikt over hva dens normalvekt er [3].

Er det nødvendig med varmekilde?

Det er ikke gitt at varmekilde er nødvendig eller til kaninens beste, men det kommer an på pelskvaliteten, været og tilvenning til kulde. En kanin med god vinterpels tåler vesentlig mer kulde enn en kanin med sommerpels.

Det er viktig å huske på at en varmekilde kan motvirke naturlig regulering av kroppstemperaturen, samt at kaninen utvikler optimal vinterpels. Det er også viktig å huske at kaninen er byttedyr, og har derfor svært lav blunkerefleks. Feil type eller feil montering av varmekilde kan dermed være skadelig for øynene, i tillegg til brannfaren. Høy relativ luftfuktighet inne i et isolert tilholdssted kan være svært skadelig for kaniner og deres sensitive luftveier. Høy luftfuktighet vil også gjøre at eventuell høy og halm mugner fort, og det er som gift å regne for deres sensitive fordøyelsessystem og luftveier.

Syke og eldre dyr vil kunne ha behov for et konstant temperert tilholdssted, og enhver kanineier må kunne tilby dette på kort varsel om behovet melder seg. Det samme kan også være tilfelle for kastrerte dyr, da kastrering påvirker evne til optimal termoregulering. Alle kaniner med fri tilgang på værutsatte utegårder vil også kunne ha behov for temperert og tørt tilholdssted, der fuktighet effektivt fjernes. Har man varmekilde i et lukket rom må det også

isoleres og ventileres, for å unngå kondens på tak og vegger som drypper ned og gjør det uegnet for kaniner. En kanin i utegård kan gjerne søke ly dersom den blir våt, og blir den først våt så kan den bli nedkjølt siden pelsen da mister mye av sin isolerende effekt. Spesielt dersom det også er vind.

En frisk og sunn kanin i full vinterpels holdt i trekkfritt og tørt miljø med tilstrekkelig å spise vil ikke fryse om vinteren. Med disse forutsetningene kan kaniner virke tilsynelatende uanfektet av kuldegrader [4]. Kaninene i naturen får nettopp dette ved å trekke ned i hulene sine, og oppholde seg der mesteparten av døgnet. Alle kaniner bør derfor ha tilgang til et lunt, tørt og trekkfritt gjemmede der de kan føle seg trygge fra både farer og kulde. En relativt liten og ventilert kasse fylt med halm setter kaniner pris på og oppfyller deres behov. Det er viktig at ikke kulde og væske kan trenge inn fra bakken, så det anbefales at tilholdsstedet er tett og godt isolert i gulvet, eller opphøyet fra bakkenivå. Normalt vil 50 cm være tilstrekkelig, men her må man ta hensyn til forhold som eksempelvis snømengde der man bor.

Tilgang til vann

Hvert enkelt dyr skal ha tilgang til en egnet drikkevannskilde, eller kunne tilfredsstille sitt behov for væskeinntak på annen måte (jfr.§10 i [1]).

Fra naturens side får kaniner mesteparten av væsken de trenger fra maten de spiser, og eventuelt fra dugg som dannes i de tidene der kaninene normalt er ute av hulene for å spise. Nemlig ved soloppgang og solnedgang. Andre kilder kan være pytter etter et regnskyll, men det er langt fra alle av villkaniners naturlige habitater der det er ubegrensede mengder med fritt rennende vann. Mange steder i verden der kaninkolonier har etablert seg er det kontinuerlig minusgrader i flere måneder, der da følgelig alle vannkilder er fryst til is.

På vinteren har villkaniner redusert tilgang på vannholdig fôr. Det meste de finner å spise i sommerhalvåret består hovedsakelig av vann, enten det er gress, bark eller annet grønt. Tamkaniner får ofte tørket høy og tørr pellets, så det er viktig at de får i seg væske utenom. Noe av væskebehovet kan dekkes gjennom å gi begrensede mengder rotgrønnsaker som eksempelvis gulrot og kålrabi. Litt egnet frukt kan også tilbys. En annen god metode er å bløte opp pelletsen i lunkent vann til en grøtaktig konsistens (fremfor å gi det tørt). Mange blander med betfiber siden denne trekker til seg svært mye vann når den bløtes opp. Betfiber inneholder ikke stivelse og er godt egnet for kaniner, men den må aldri gis uten først å bløtes opp. At kaninene får dekket væskebehovet samtidig som de spiser er mer i tråd med hvordan villkaninene lever og hvordan fordøyelsessystemet er tilpasset.

Forvillede kaniner i kolonier har også rikelig tilgang på væske om vinteren dersom det er snø og/eller rim på bakken. Tamkaniner i bur setter også pris på en skål med snø, og velger gjerne å forsyne seg av dette selv om flytende drikkevann er tilgjengelig. Dersom vannet skulle fryse er tilgang på snø en

godt egnet væskekilde. Tilgang på væske er spesielt viktig i tidsrom der man eventuelt gir dem tørr pellets. Man må minimum tilby flytende vann to ganger i døgnet, men gjerne enda oftere om det fryser fort.

Utstyr og innredning som benyttes i forbindelse med fôr- og drikkevannsforsyning, må være utformet og plassert slik at fôr og vann forurenses så lite som mulig, og slik at skadelig konkurranse mellom dyrene hindres så langt råd er (jfr.§10 i [1]). Den kan være lurt å tilby vann litt forhøyet fra bakken, for det vil ellers lett havne lortkuler og bunnstrø i vannskålen.

Mulighet til aktivitet og naturlig adferd

Det er viktig at kaninen har stor nok plass til å bevege seg. Følgende minstemål er ansett som tilstrekkelig for å sikre dette, men et bur må gjerne være større.

Kaninens vekt	Minste areal for enkeltdyr	Minste areal per dyr ved grupper	Minste areal per avlshunn med kull	Minste mål på korteste side	Minste høyde
Under 1 kg	0,5 m ²	0,30 m ²	0,7 m ²	45 cm	45 cm
1 til 2 kg	0,6 m ²	0,30 m ²	0,7 m ²	50 cm	50 cm
2 til 3,5 kg	0,7 m ²	0,35 m ²	0,8 m ²	60 cm	60 cm
3,5 til 4,5 kg	0,8 m ²	0,40 m ²	0,9 m ²	65 cm	70 cm
4,5 til 6 kg	0,9 m ²	0,45 m ²	1,0 m ²	70 cm	80 cm
6 til 7 kg	1,0 m ²	0,50 m ²	1,2 m ²	75 cm	80 cm
7 til 10 kg	1,1 m ²	0,55 m ²	1,3 m ²	80 cm	90 cm

Tabell 1: Anbefalte minstemål for kanin som husdyr

Dersom du har flere kaniner bør de ha mulighet til å både se og lukte hverandre, men ikke skade hverandre. Oppholdssted adskilt med netting, eller bur som stilles med fronten mot hverandre er gode og trygge løsninger. Da får de både noe utløp for kontakt med artsfrender, samtidig som de har en trygg og stressfri bolig å anse som sin (slik de lever i hulene sine i vill tilstand). Håndtering av mennesker er også viktig for å føle seg trygge.

Samhold uten fysisk avgrensing forutsetter at alle individene er sosialt harmoniske. Det er typisk den kaninen som er lavest på rangstigen som blir utsatt for unødig lidelse ved gjentatt konflikt og skader påført for å vise underkastelse. Det kan igjen føre til kronisk forhøyet stressnivå og redusert immunforsvar. Dette gjør kaninen i dårligere stand til å mestre kulde, samt at skadene som påføres i seg selv fører til redusert dyrevelferd.

Tegn på at en kanin ikke har det optimalt

- Sitter sammenkrøket med ørene tett nedfoldet bakover.
- Redusert appetitt og lite væskeinntak.
- Redusert aktivitet over døgnet (hviletid er normalt)

Sjekkliste for vinterhold av kanin

- ✓ Er pelsen klar for vinteren?
- ✓ Er kaninens bolig tett og tørr?
- ✓ Er det et ekstra godt lag med bunnstrø i boligen?
- ✓ Har kaninen tilgang til et gjemmede fylt med halm eller tilsvarende?
- ✓ Har jeg ekstra vannskåler slik at det blir enklere å sørge for frostfritt vann minimum to ganger i døgnet?
- ✓ Har du notert ned normalvekten til kaninen? Denne må kontrolleres jevnlig.

Kilder til lovverk

- [1] Forskrift om velferd for produksjonsdyr. Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-07-03-885>

Andre relevante kilder med nyttig informasjon

- [2] Veileder om hold av kanin som husdyr (2.utg, 6.sep 2023). Norges kaninavlsforbund
https://nkf-kanin.no/wp-content/uploads/2023/09/Veileder-om-hold-av-kanin-som-husdyr_2.utg_06.09.23.pdf
- [3] Vekstevne og vekstkurver for kaninraser. Norges kaninavlsforbund.
https://nkf-kanin.no/wp-content/uploads/2023/12/Vekstevne-og-vekstkurver-for-kaninraser_01.12.23.pdf
- [4] «Textbook of Rabbit Medicine» (2.ed. 2014). Molly Varga, Veterinær.

Utgitt av Norges Kaninavlsforbund. Nettside: <https://nkf-kanin.no/>